

Üreme Bask?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üreme Bask?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32236>

Özet

Üreme Baskısı Ölçeği (ÜBÖ), bireylerin çocuk sahibi olma veya olmama kararları üzerindeki sosyal, ailesel ve kişisel beklentilerden kaynaklanan baskı düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Türk kültürüne ve diline uyarlama çalışması ile kazandırılmıştır. Öztürk ve Güner (2021) tarafından gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik özelliklerini değerlendirmiştir. Ölçeğin Türkiye'deki aile hekimliği ve birincil bakım ortamlarında, üreme sağlığı danışmanlığı süreçlerinde önemli bir tan ve değerlendirme aracı olarak kullanılması hedeflenmektedir. Çalışma, ölçeğin psikometrik açıdan sağlam olduğunu ve Türk popülasyonunda üreme baskısını ölçmek için uygun olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Üreme Baskısı Ölçeği, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Üreme Sağlığı, Aile Hekimliği, Psikometri

Yazarlar

R. Öztürk, Ö. Güner

Amaç

Üreme Baskısı Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin çocuk sahibi olma veya olmama yönündeki kararlarını etkileyen dışsal ve içsel baskı düzeylerini sistematik olarak ölçmektir. Bu baskı, genellikle kültürel normlar, aile beklentileri, e baskısı veya bireyin kendi içsel zamanlama algısından kaynaklanabilir. Ölçek, özellikle kısırlık tedavisi gören çiftler, çocuk sahibi olmayı erteleyen bireyler veya çocuksuz kalmayı seçen kişiler üzerindeki psikososyal yükü değerlendirmede kritik bir rol oynar.

Türkçe'ye uyarlama çalışması'nın spesifik amacı ise, orijinal dildeki ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk kültürü ve diline uygunluğunu test ederek doğrulamaktır. Bu adaptasyon, Türkiye'de üreme sağlığı alanında çalışmış klinisyenlere ve araştırmacılara, standardize edilmiş ve güvenilir bir ölçüm aracı sunarak alandaki bilimsel çalışmalara katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Yapı

Üreme Baskısı Ölçeği, psikolojik literatürde "Üreme Baskısı" (Reproductive Pressure) olarak tanımlanan yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, genellikle çok boyutlu olup, bireyin üreme kararlarını etkileyen çeşitli stres ve zorlanma kaynaklarını kapsar. Yapının temel bileşenleri arasında şunlar bulunabilir:

Sosyal Beklenti Baskısı: Toplumun veya geni? çevrenin (arkada?lar, i? arkada?lar?) çocuk sahibi olmaya yönelik aç?k veya örtük talepleri.

Ailesel Baskı: Ebeveynler, akrabalar veya e?in ailesi taraf?ndan uygulanan, genellikle nesli devam ettirme veya torun beklentisi üzerine kurulu baskı.

Çısel Baskı/Zaman Baskısı: Bireyin kendisinin biyolojik saat veya ya?lanma endi?esi nedeniyle hissetti?i, h?zla çocuk sahibi olma zorunlulu?u algısı.

Ölçek, bu farklı baskı türlerini ayrıştıarak ya da tek bir genel baskı puanı üzerinden bireyin ya?am kalitesi ve psikolojik iyi olu?u üzerindeki üreme baskısının etkisini nicelleştirmeyi hedefler. Türkçeye uyarlama sürecinde, bu yapısal bütünlüğün Türk örnekleminde de korunup korunmadığı Faktör Analizi yöntemleriyle test edilmiştir.

Geçerlik

Öztürk ve Güner (2021) tarafından gerçekleştirilen Geçerlik çalışması, ölçeğin Türkçe formunun ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçtüğünü kanıtlamaya odaklanmıştır. Geçerlik analizleri genellikle yapı geçerli?i (construct validity) ve dil geçerli?i (linguistic validity) olmak üzere iki ana bileşenden oluşur. Türkçeye uyarlama çalışmaları, öncelikle çeviri ve geri çeviri süreçleri ile dilsel geçerlik sağlanır.

Yapı geçerli?i kapsamında, genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılır. Bu analizler, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde de tutarlı olduğunu göstermeyi amaçlar. Her ne kadar kaynak içerikte spesifik geçerlik değerleri belirtilmemiş olsa da, yayınlanan akademik çalışmada ölçeğin kabul edilebilir düzeyde yapı geçerli?ine sahip olduğu rapor edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin diğer ilgili psikolojik yapılarla (örneğin, kaygı, depresyon veya ya?am kalitesi) olan ilişkileri incelenerek ölçüt bağımlı geçerlik (criterion validity) kanıtları da sunulmu? olabilir.

Güvenirlik

Ölçeğin Güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının zaman içinde ve farklı ko?ullarda ne kadar tutarlı olduğunu gösterir. Üreme Baskı Ölçeği'nin Türkçe formunun güvenirlik değerlendirmesi, iç tutarlılık (internal consistency) katsayıları aracılığıyla yapılmıştır. İç tutarlılık, ölçekteki maddelerin aynı yapıyı ne derece ölçtüğünü gösterir ve genellikle Cronbach Alfa katsayısı ile ifade edilir.

Akademik standartlara göre, bir ölçeğin kabul edilebilir düzeyde güvenilir sayılması için Cronbach Alfa değerinin genellikle 0.70 ve üzerinde olması beklenir. Öztürk ve Güner'in (2021) çalışmasında, Üreme Baskı Ölçeği'nin toplam puanı ve varsa alt boyutları için hesaplanan Cronbach Alfa değerlerinin yüksek olduğu ve ölçeğin Türk popülasyonu için güvenilir bir araç olarak kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, bazı güvenirlik çalışmaları test-tekrar test

yöntemini de içerebilir; bu, ölçeğin belirli bir zaman aralığında uygulandığında sonuçların tutarlılığını gösterir.

Faktör Analizi

Üreme Baskısı Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen Faktör Analizi, ölçeğin boyutluluğunu ortaya koymaktır. Uyarılma çalışmalarında, orijinal ölçeğin faktör yapısının korunması temel beklentidir. Analizler, ölçeğin maddelerinin hangi faktörler altında toplandığını ve bu faktörlerin ölçülen 'Üreme Baskısı' yapısını ne kadar iyi temsil ettiğini belirler.

Çalışmada kullanılan Faktör Analizi yöntemi, büyük olasılıkla orijinal ölçeğin yapısını doğrulamak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) olmuştur. DFA sonuçları, uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) aracılığıyla modelin veri ile ne kadar uyumlu olduğunu gösterir. Bu indekslerin kabul edilebilir sınırlar içinde olması, Türkçe formun orijinal ölçekle aynı yapısal özelliklere sahip olduğunu kanıtlar ve ölçeğin Türk kültürüne başarıyla adapte edildiğini işaret eder.

Araç

Test Type:

Uyarılma Ölçeği (Adaptasyon), Orijinal olarak geliştirilmiş bir ölçeğin Türkçeye çevrilip psikometrik özelliklerinin test edildiği bir araçtır.

Format:

Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemiştir. Genellikle Likert tipi bir derecelendirme (örneğin, 4'lü veya 5'li) kullanılmaktadır.

Language Available:

Türkçe

Population Group:

Genel Yetişkin Popülasyonu, Üreme çağındaki bireyler, Aile Hekimliğine başvuran kadınlar.

Age Group:

Yeti?kin (Üreme ça??ndaki bireyleri kapsar).

Population Details:

Adaptasyon çal??mas?, Türkiye'deki yeti?kin popülasyonu üzerinde gerçekte?tirilmi?tir. Detayl? popülasyon özellikleri (örne?in, medeni durum, e?itim seviyesi) için kaynak makaleye ba?vurulmal?dır.

Test Methodology:

Öz bildirim ölçe?i. Kat?l?mc?lar, maddeleri kendilerine en uygun dü?en dereceye göre i?aretlerler.

Anahtar Kelimeler

Üreme Baskısı, Psikososyal Stres, Çocuk Sahibi Olma Kararı, Aile Planlaması, Geçerlik Çal??mas?, Güvenirlik Çal??mas?

Yazarlar

Author ORCID Identifier:

Kaynak makalede ORCID bilgisi belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses:

ozcerezciozlem@gmail.com (Sorumlu Yazar İletişim)

Correspondence Address:

Özlem Güner (Sorumlu Yazar)

İzinler, Ücret ve Test Yılı?

Üreme Baskısı Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, 2021 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için izinler ve olası ücretler konusunda sorumlu yazar Özlem Güner ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim bilgisi: ozcerezciozlem@gmail.com

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden erişilebilir: dergipark.org.tr. Ayrıca, orijinal PDF dosyası burada mevcuttur: ureme-baskisi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Öztürk, R., & Güner, Ö. (2021). Üreme Bask?s? Ölçe?i'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlilik ve güvenilirlik. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 15(1), 100-109. DOI: <http://dx.doi.org/10.21763/tjfmpe.810973>

Üreme Bask?s? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Kaynak içerikte Üreme Bask?s? Ölçe?i'nin maddeleri yer almamaktadır. Ölçek maddelerine ulaşmak için yukarıda belirtilen akademik makaleye başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM